

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankirani pismi ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din za inostranstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davček poseba. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3713

Težke razmere v JUU

Stanje v Uduženju postaja izredno težko. V trinajstih letih ne moremo reči, da so se ublažile glavne hibe. Niso se odpravili kvarni pojavi, razen par let, ko so prestali, a so se zato tem bolj stopnjevali.

Med take kvarne pojave spada neprestana borba enega dela učiteljskega z južnega teritorija proti izvršni upravi, pa naj bo ta ali ona. Kot posledica tega so nedisciplinirane in neparlamentarne glavne skupščine, ki ne pridejo do mirnega dela, temveč v največjem hrupu in neredu rešujejo vsa in tudi najvažnejša vprašanja. Glasovanja se vrše v največjem hrupu in v obliki, ki nikakor ne daje garancije za nesporan rezultat. Na skupščinah se pojavlja neprestano zahteva po odstranitvi in padcu predsedstva in izvršne uprave, in to pred potekom poslovne dobe, pa naj bo predsednik ta ali oni. Jasni razlogi se ne prikazujejo. Upravi se očita nasilje, a konkretne argumentacije izostajajo ali se pa tako pristrano iznašajo, da ne dajo razlogov za upravičenost tako hrupnim in kategoričnim zahtevam. Vse to ovira normalno delo v Uduženju, jemlje ugled stanu ter zmanjšuje uspehe.

Iskati vzroke je težko, kajti kolikor predsednikov, toliko je različnih razlogov, na podlagi katerih se stavijo iste zahteve in se uporabljajo ista sredstva za zrušenje uprave. Vsak drobec nepravilnosti se sprtno izrablja za ustvarjanje nerazpoloženja, mirnemu tehtanju zadeve se izogiblje z ene in druge strani. Pomešani so osebni razlogi, pomešani lokalni. Mnogo nas je in različni smo vzgojeni...

Vsekakor pa je iskati preventivna sredstva, da se glavne hibe odpravijo in pridemo vsaj v bodoče do normalnega stanja v Uduženju, do rednega dela in do parlamentarnih skupščin.

V zmoti je, kdor misli, da bi bil po padcu uprave vzpostavljen red in mir. Saj se je že izvršila izprememba uprave, a po malem presledku je pričela ista borba znova in skupščine so bile enake, in rezultati isti.

Prav v sedanjem primeru z izgubljenjem zaupanja ali nezaupanja in odstopom izvršne uprave borba ne bi končala, temveč bi se čelo poostri. Zavedati se moramo, da je na drugi strani skupina, ki stoji opoziciji nasproti, jako močna. Poleg pogrškov, ki jih je naše zastopstvo navedlo upravi, je treba tehtati tudi pozitivne strani pri tem delu ter upoštevati tudi stvarno in pošteno delo za stan in Uduženje, ki ga ne more osporiti niti opozicija. Nesporno je, da se v ekonomskem pogledu prilike v Uduženju popravljajo in lepo urejajo, kakor tudi, da uprava nastopa odločno proti koruptivnim pojavom, zaradi česar ima čisto težko stališče. V pogledu upokojevcev — bodimo si na jasnem — je bila svojočasno prav naša zahteva, naj se prepusti Uduženju, ki ima urejati prilike za aktivno učiteljsko, v prvi vrsti aktivnemu učiteljsko. Enako smo prav sami svojočasno naglašali, da ni zdravo, če obstojajo uprave Uduženja iz uradništva državne uprave, ker ima s tem Uduženje vezane roke. Vse to pa zglaj iz načelnih razlogov. Izjeme so povsod, a načelo je gotovo zdravo.

Tudi v sedanjem primeru ni bilo tako nujnih razlogov, da bi se morala uprava absolutno zrušiti na tako hiter, predčasen in nenormalen način. Iz gornjih pozitivnih razlogov se je večina našega zastopstva na seji glavnega odbora dne 13. t. m. v Beogradu izrekla za zaupanje izvršni upravi, če bo prišlo do glasovanja. Istočasno je pa predsednik sekcije izjavil, da se mu glasovanje o zaupanju ali nezaupanju pod danimi okoliščinami sploh ne zdi oportuno ker s tem spor ne bo rešen, če se hočejo ublažiti strasti v interesu saniranja prilik v Uduženju in najti bazo za sporazumno rešitev. Izhod iz situacije ne bo rešen s preglasovanjem, temveč le z obojestransko uvidevnostjo in popuščanjem. Preko osebnih vprašanj je treba najti bazo za odstranitev kvarnih pojavov v Uduženju.

Iz tega razloga je zastopstvo naše sekcije predlagalo kot izhod, da ostane izvršni odbor v svoji sedanjih funkcijah, sporne zadeve naj se pa prenesejo na odbor predsednikov vseh sekcij, ki bodo prevzeli odgovornost za vzpostavitev normalnega stanja v Uduženju.

Člani glavnega odbora iz dravske banovine so se držali stališča, ki so ga zavzeli upravni in nadzorni odbor ter predsedniški zbor sekcije v Celju, katero stališče so si osvojila tudi sreska društva JUU dravske banovine.

Zaradi napetega, ultimativnega stališča obeh skupin še ni dana podlaga za realizacijo tega izhoda in predlog ni imel uspeha ter ga ne bo imel, dokler nani, poleg izvršne uprave, ne bodo pristale vse sekcije.

Stanje v Uduženju postaja izredno težko, ker se boj ne vrši več samo proti upravi, temveč se je z napovedjo abstinence in bojkota s strani opozicije pričelo z rušenjem same organizacije in njenih materialnih in moralnih osnov. Na drugi strani je tudi skupina proti opoziciji jako močna in nepopustljiva.

Jako je obzalovati, da se v tem važnem času ne najde razumevanja za neobhodno potreben sporazum in vzpostavitev kompaktnosti učiteljskega v državi. Interesi učiteljskega stanu, šole in države zahtevajo neodložljivo rešitev tega vprašanja, da se prepreči oslabljenje in razkroj Uduženja. To bi bilo očito na škodo ne samo stanu in šoli, temveč tudi

državi v pogledu konsolidacije razmer, pri čemer pripade učiteljskemu stanu važna naloga.

Sekcija bo ponovno poslala posredovalni predlog v gornjem zmislu na izvršno upravo in vse sekcije ter bo od stališča do istega odvisno tudi postopanje in zadržanje sekcije do ostalih sekcij in izvršnega odbora.

Poslanica izvršnega in nadzornega odbora

Glavnemu odboru Jugoslovenskega učiteljskega združenja

v Beogradu.

Izvršni in nadzorni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja, ki sta bila izvoljena na 11. glavni skupščini leta 1931, sta občutila ne samo zakonsko, marveč tudi moralno težo odgovornosti za vse delo od prvega dne, ko sta prevzela vodstvo združenja. V tem delu sta kljub mnogim oviram vršila največje svoje dolžnosti, ker sta imela vedno pred očmi smoter, ki ga zahtevajo pravila združenja, a pri vsem delu sta upoštevala želje, ki jih je učiteljsko poudarjalo v raznih resolucijah. Vse delo sta vršila po pravih in poslovnih ter v duhu sprejetih sklepov skupščine in glavnega odbora.

Vse dosedanje delo izvršnega in nadzornega odbora je imelo več uspešnih rezultatov, ki so bili doseženi ne le z napornim prizadevanjem odbora, marveč s podporo vseh onih članov, ki so izkazovali odboru svoje zaupanje.

Pri organiziranju je bilo doseženo tako število članstva, kot ga nikoli prej ni bilo. To se je doseglo na ta način, da je bila izvedena sedanja oblika organizacije po banovinskih sekcijah. Današnja oblika združenja je pokazala polne življenjske sposobnosti in je kot taka izven vsakega spora.

V finančnem pogledu je izvedeno najracionalnejše poslovanje in največja važnost, tako da so bili tovariši plačani ne morda z zbitanjem protovoljnih prispevkov, marveč iz rednih dohodkov. To je posledica uravnoteženja proračuna, ker se je poleg drugih važnih ukrepov dosežila tudi preureditev uprave. V tem pogledu je pokazalo ravno zadnje proračunsko leto suficit v dohodkih, kar je v nasprotju z dejstvi iz preteklega časa. Tudi listi so krili izdatke s svojimi dohodki. Na ta način se je zgodilo sedaj prvič po uedinjenju, da izkazuje združenje gotovino in da lahko začne misliti na izvedbo drugih svojih nalog. Doseženi uspehi v finančnem pogledu so tem večji, ker so bili doseženi v času največje ekonomske krize.

Z ozirom na predpise sedanje uradniškega zakona in zakona o narodnih šolah je pomenilo delo za izboljšanje pravnega in materialnega položaja članstva življenjski in najvažnejši element odborovega prizadevanja. Izdelani pravilnik o postopanju pri zaščiti članstva JUU je pokazal pozitivne uspehe. Tudi v zadnjem letnem poročilu za leto 1932/1933. je pregledno obrazloženo delo odbora v tej smeri. Niti sam »izveštajni« odbor zadnje skupščine ni mogel iti preko tega, da ni poudaril, da je imel odbor v tem pogledu zelo širok delokrog in da je temu poslovanju povečal veliko pažnjo.

Mladinski list »Jugoslovenec« kot tretji list našega združenja predstavlja za združenje moralno in materialno dobro. Začelo se je z izdajanjem lista povsem brez denarja, a danes je list stabiliziran v materialnem pogledu in glede razpečavanja.

Odborovo prizadevanje za zagotovitev dostojnih učiteljskih prejemkov o priliki sprejetja zadnjih dveh državnih proračunov in finančnih zakonov, je zahtevalo mnogo časa in napora. Vprašanje stanarine, doklad poročenim učiteljicam, napredovanje učiteljskega, kakor tudi skrb za upraviteljska stanovanja, vse to so vprašanja, ki jim je izvršni odbor vedno ob pravem času posvečal posebno pažnjo in podvezemal korake, da so bila rešena v korist učiteljskega.

Sprememba učnega načrta in programa se ni izvršila brez popolnega sodelovanja odbora združenja. Odbor je bil ob tej priliki veren tolmač učiteljskih misli.

Kakor pri navedenih, tako je izvršni odbor aktivno sodeloval tudi pri reševanju vseh ostalih aktualnih vprašanj. Opustil ni nobene prilike, ko je bilo treba zastopati učiteljske interese. O vsem tem delu so informirani člani združenja potom obširnih dosedanjih letnih poročil in so se mogli prepričati, da v pogledu razumevanja šolskih potreb in interesov učiteljskega stanu ni bilo nikake razlike med odborom in članstvom združenja.

V zadnjem času sta prišli na dnevni red dve zelo važni vprašanji in to:

1. Vprašanje spremembe zakona o narodnih šolah glede učiteljske stalnosti na službenem mestu, in vprašanje spremembe odredb o disciplinskem postopku.

2. Vprašanje o izpremembi pravil združenja.

Kaj se je ukrenilo glede prvega vprašanja, je glavni odboru znano. Izdelani načrti so bili predloženi merodajnim faktorjem. Izvršni odbor je uspešno zainteresiral vse zakonodajne činitele in je pričakoval v najkrajšem času pričetek reševanja vprašanja, ki globoko tangira učiteljsko. Izvršni odbor je bil se posebno zadovoljen, da se ni od strani članstva izvršila na izdelanih in objavljenih načrtih nikaka sprememba.

Kar se tiče drugega vprašanja glede sprememb pravil združenja, so glavni odboru znane vse faze reševanja tega vprašanja. Začelo se je z nezadovoljstvi spremembami, ki so bile vnešene v pravila na XI. in XII. glavni skupščini, a danes imamo načrt, ki ga pretresajo sreska društva in ki je izdelan po načelu, ugotovljenem na konferenci predsednikov sekcij, ki se je vršila 10. septembra 1933. leta. Vse to je znano tudi glavni odboru in članstvu.

Pri reševanju teh dveh važnih vprašanj je izvršni odbor vedno želel pravno in moralno pomoč članstva in je vedno poudarjal potrebo, da pri tem nastopa učiteljsko skupno in složno. Medtem se je izkazalo, posebno po skupščini v Ljubljani, da se članstvo združenja razdvaja pri vprašanju spremembe in spopolnitve pravil. Pred skupščino je bila ustvarjena od strani enega dela članstva posebna atmosfera. Po skupščini je pa nastala taka situacija, da se morajo najti najprej pogoji za stabilizirano delo v združenju in izvršnem odboru.

Radi tega sta se sestala izvršni in nadzorni odbor JUU na skupno sejo 25. septembra 1933. v Domu združenja. Na seji se je vršila vsestranska razprava o vsem in se je konstatiralo:

1. Da neresnično in obrekovalno pisanje opozicije v časopisih proti predsedniku in izvršnemu odboru naravnost ubija ugled učiteljskega dela in učiteljskega združenja. Neosnovana je trditve opozicije, da je predsedstvo samovoljno zaključilo zadnje skupščino, dasi je bilo v popolnem kontaktu z večino. Neosnovane so tudi vse iznešene neresnice v poročilu manjšine finančnega odbora, da odbor ni ničesar pripravil in da nima prihrankov naloženih pri državni hipotekarni banki, kar je odbor pred skupščino demantiral na ta način, da je pokazal vložno knjižico. Z neosnovanimi trditvami, da niso sedanja pravila dela sedanjega odbora, se je šlo za tem, da se ospori odboru delavnost.

2. Da je apel opozicije v časopisih, naj se ne sprejemajo listi združenja in ne plača članarina do zadnjega roka, tako destruktivno delo, da zasluži popolno obsodbo. V opozicijskem časopisju se skušajo opravičiti članki te vrste z izgovorom, da so se s tem tolmačila samo pravila, in da ni bilo namena propagirati pasivno resistenco. Medtem je bil objavljen v »Sisaškem glasju« 1. oktobra 1933. apel odbora sekcije za vardarsko banovino, ki pod točko 1 zahteva, »naj člani bojkotirajo službeni list združenja«. To je jasen dokaz, ki se ne more demantirati. Namera je torej, da se odboru ne nudi materialnih sredstev za delo. Mislimo, da taka nedopustna agitacija, ki materialno ogroža združenje, in ki je po zakonu kazniva, ne more ostati brez obsodbe.

3. Konstatirano je nadalje, da so neke edinice našega združenja začele gaziti tudi pozitivne predpise pravil in poslovnika. Tako je v Beogradu bil sestanek vseh treh društev s teritorija uprave mesta Beograda. Na tem sestanku je bila sprejeta obsodba dela izvršnega odbora in sekcije mesta Beograda. Dasi čl. 33. pravil predpisuje, kdo predseduje skupščinam, a člen 37. odreja kvorum za sklepanje, in ako čl. 28. predpisuje, da dobijo delegati mandate od svojih društev in ti iznašajo svoja poročila, vendar se sklicuje sestanek, ki rešuje popolnoma organizacijska vprašanja v odsotnosti petih delegatov sekcijske skupščine. Poleg tega je ta sestanek sklepal, ne da bi bila prej plačana letošnja članarina, s katero so vezane tudi pravice, in brez predhodno ugotovljenega prava članstva vseh prisotnih. Po izjavi opozicije je imel ta sestanek namen, da »izrazi psihološko nerazpoloženje napram delu glavnega odbora brez ozira na pravno obliko«. Zahteva se torej od odbora polnopravno upoštevanje sklepov tega sestanka, a se noče upoštevati stališče odbora, da se morejo taki sklepi sprejemati samo v mejah pozitivnih

predpisov pravil. Hotelo se je ustvariti v javnosti efekt za vsako ceno, pa čeprav proti pravilom, ki so danes veljavna.

4. Ravno tako nepravilno je bil objavljen v javnosti potek zadnje skupščine. Opozicija oporeka v listih vsak sporazum, dosežen v posameznih odborih, ki se je nanašal na debato v plenumu skupščine. Gre preko vseh dogovorov predsednika združenja s predstavniki posameznih sekcij glede nadaljevanja skupščinskega dela prvi dan in se enostavno poudarja, da je predsedstvo postopalo samovoljno in zaključilo skupščino brez vsakega kontakta. Dasi so se izognili poimenskemu glasovanju pri poročilih finančnega odbora, ko je to želela večina in je želel tudi odbor, vendar trdi danes opozicija, da odbor nima večine članstva v združenju.

5. Kar se tiče sedanjih pravil združenja, je ugotovljeno, da je sedanja opozicija oporekala njihovo veljavnost s trditvijo, da ne odgovarjajo željam vsega učiteljskega. Težišče spora je v vprašanju pravic upokojevcev in učiteljev, dodeljenih drž. prosvetnim oblastem, da bi mogli biti izvoljeni v odbor, nadalje v vprašanju o proporcionalnem sistemu volitev in nazadnje v vprašanju tajnega glasovanja.

Glavni odboru so znani vsi projekti za spremembo pravil in vsa prizadevanja, da se pravila spremenijo. Ravno tako so glavni odboru dobro znane vse okolnosti, ki jih je treba upoštevati pri spremembi pravil. Izvršni odbor smatra, da brez popolne pomoči in solidarnosti ni mogoče rešiti vprašanja o spremembi pravil. Dokler se pa ta ne izpremenijo, se mora vršiti vse delo v zmislu njihovih predpisov. Ako obstajajo nejasnosti, tedaj smatra izvršni odbor, da je za tolmačenje poklican edinole glavni, odnosno izvršni odbor, ki je dobil mandat neposredno od skupščine, a ne da izdajajo tolmačenja posamezne manjše edinice združenja, ali posamezniki, kakor se je to zgodilo v nekaterih krajih in celo v Beogradu.

6. Nazadnje je ugotovljeno, da je nepravilna kritika dela sedanjega odbora imela za posledico preveliko občutljivost članstva, tako da je borba v poslednjem času prežeta z nestrpljivostjo. To je vplivalo tudi na posamezne vidne predstavnike sekcij in sreskih društev, ki so do pred kratkim podpirali izvršni odbor pri težkem delu in so odstopili s svojih dosedanjih položajev, ali pa so se orientirali proti svojemu dosedanjemu pričanju.

Radi vsega navedenega sta soglasno sklenila izvršni in nadzorni odbor na svoji seji ob polnoštevilni udeležbi po vsestranski razpravi naslednje:

a) da vsi člani izvršnega in nadzornega odbora stavijo na razpoloženje svoje položaje;

b) da se skliče seja glavnega odbora za 19. oktobra 1933;

c) da na seji glavnega odbora ne prisostvuje izvršni odbor, dasi ima do tega po pravih pravico;

č) da glavni odbor sprejme sklepe, ki naj razčistijo situacijo.

Dasi sta izvršni in nadzorni odbor prepričana, da sta do sedaj vršila uspešno svoje delo s pomočjo zaupanja večine članstva, dasi je mandat članov izvršnega odbora mnogo širšega značaja, ker izvira neposredno iz glavne skupščine, vendar se ne želijo člani izvršnega odbora okoristiti s pravico prisostvovanja na seji glavnega odbora samo iz dobre volje, da se upošteva želja predstavnikov opozicije.

Soglasno stavljata svoje položaje na razpolago glavni odboru izvršni in nadzorni odbor, ker hočeta konzultirati glavni odbor, ali uživata njegovo zaupanje.

Zaupanje ali nezaupanje izvršnemu in nadzornemu odboru se ne more omejiti z ničemer napram poedinim osebnostim teh dveh odborov, kot izvršni in nadzorni odbor; ali naj ostaneta v sedanji svoji sestavi, ali pa naj se jima odreče zaupanje kot celoti.

Ako izvršni in nadzorni odbor uživata zaupanje glavnega odbora, kar naj glavni odbor ugotovi z glasovanjem in pismeno, tedaj bosta oba odbora nadalje vršila svoje dolžnosti do prve redne glavne skupščine, na kateri se bo itak vršila volitev novega izvršnega odbora.

Ako izvršni in nadzorni odbor ne uživata zaupanja glavnega odbora, tedaj naj glavni odbor skliče izredno skupščino, na kateri naj se izvršijo volitve novega izvršnega in nadzornega odbora, upoštevajoč vse pogoje, da bi se po predpisih pravil mogla vršiti ta skupščina. Samo enega izmed teh dveh sklepov more sprejeti glavni odbor, a je pri tem paziti, da bo v skladu s predpisi pravil. Opozarja se glavni odbor, da izvršni in nadzorni ne bo izvršil niti enega sklepa, ki bi bil v nasprotju s pravili združenja, ali ne bi bil osnovan na predpisih pravil.

Izvršni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja

v Beogradu 15. oktobra 1933.

Tajnik: Radojević. Predsednik: D. Rašić.

Sledijo podpisi vseh članov izvršnega in nadzornega odbora.